

Poštovana/Poštovani,

Obraćamo Vam se kao građanska inicijativa i građanski odgovor na novi **Prijedlog o izmjenama Zakona o zaštiti i dobrobiti životinja** koji je 24.02.2016. godine dostavljen Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i u kojem se traže izmjene odredbi koje se odnose na uzgoj životinja radi krzna. Smatramo da je ovaj pokušaj izmjene Zakona u suprotnosti sa važećim propisima Evropske unije, Preporuke Vijeća Evrope o uzgoju životinja radi krzna koju je Evropska unija potpisala, Evropske konvencije za zaštitu životinja koje se drže u svrhu proizvodnje, principima zaštite okoliša, kao i sa svim etičkim principima po kojima se živa bića ne usmrćuju na najokrutnije načine iz objijesti i pohlepe pojedinaca.

Naši argumenti protiv ove nehumane prakse su sljedeći:

- **Zakonodavstvo Evropske unije o zaštiti životinja u uzgoju je nemoguće pravilno provesti u BiH a da to bude istovremeno i ekonomski održivo**

Velika Britanija, Austrija, Sjeverna Irska, Švicarska, belgijska regija Valonija, kao i zemlje u regionu Hrvatska, Slovenija, Makedonija, Srbija, Bosna i Hercegovina potpuno su zabranile uzgoj životinja radi krzna, dok djelimične zabrane postoje u Holandiji, Danskoj, Švedskoj i Njemačkoj.

Preporuke Vijeća Evrope o uzgoju životinja radi krzna, Evropske konvencije za zaštitu životinja koje se drže u svrhu proizvodnje, do danas nisu primijenjene u Evropskoj uniji, a ni u Bosni i Hercegovini, iako je Evropska komisija jasna u svojem stavu da su preporuke Konvencije dio zakonodavstva EU, stoga je neistinita tvrdnja iz Prijedloga izmjena zakona da ove preporuke nisu pravno obavezujuće. Pokušaj implementacije preporuka koje se odnose na držanje činčila doveo je do zatvaranja farmi činčila u Njemačkoj i Švedskoj te Holandiji, što dokazuje **ekonomsku neodrživost poboljšanja uslova uzgoja činčila (kao i drugih krznašica)** u skladu sa propisima EU.

Što se tiče situacije u Bosni i Hercegovini, kontrolu uzgoja, tretman koje životinje primaju za vrijeme njihovog kratkog života u zarobljeništvu, te način na koji se odvija njihovo usmrćivanje je nemoguće provjeriti zbog premalih kapaciteta veterinarskih inspekcija u BiH koje se teško nose sa svim zadacima koji su u njihovoj nadležnosti tako da trenutno ne postoje kapaciteti za kontrole farmi za uzgoj životinja radi krzna, i takve vrste kontrola nisu i ne mogu biti prioritet u oblasti poljoprivrede u BiH.

S druge strane, primjeri razvijenijih evropskih država dokazuju da je **nemoguće postići zaštitu dobrobiti životinja u proizvodnji krzna** pa je jedini način zaštite krznašica zabrana njihovog uzgoja radi krzna. Uvođenje strožih propisa koji zahtijevaju od uzgajivača veće kaveze i druge uslove kako bi se smanjila patnja životinja u uzgoju dovodi jedino do prestanka proizvodnje.

Stručno mišljenje Veterinarskog fakulteta u Sarajevu je **irelevantno**, jer zbog gore spomenutog nedostatka inspekcijskih kapaciteta nemoguće je provjeriti uslove u kojima se životinje uzgajaju – jedna posjeta jednoj farmi ne pokazuje ništa. Posebno problematičnom smatramo tvrdnju da uzgoj činčila doprinosi „očuvanju ove vrste u sve oskudnijem biodiverzitetu naše planete“ koja vrijeđa zdrav razum svih nas – **životinje se uzgajaju s isključivom svrhom da ih ubiju i iskoriste njihovo krzno za zaradu**. Činčile u svojim prirodnim staništima dovedene su do ruba istrebljenja upravo zbog pohlepe pojedinaca za prodajom njihovog krzna. Uzgojem i ubijanjem krznašica uzgajivači štite i spašavaju jedino svoj interes za zaradom i profitom.

- **Ekološke posljedice uzgoja životinja radi krzna i opasnosti za ljudsko zdravlje su ogromne**

Što se tiče ekološkog aspekta, **Svjetska banka smatra obradu krzna jednom od pet najgorih industrija u svijetu zbog zagađenja toksičnim metalima**.

Glavne hemikalije koje se koriste u obradi krzna su formaldehid (povezan s pojavom leukemije) i krom (koji povezuju s rakom), što utiče na zdravlje i onih koji nose krzno i radnika u pogonima za preradu. Za obradu i

zaštitu sirovog krzna koriste se i ostali kokteli štetnih i otrovnih tvari - površinski aktivne tvari i masti, otapala, kiseline, tanini, biocidi, fungicidi, bojila i izbjeljivači.

Radnici koji rade u procesu proizvodnje krzna koriste opasne hemikalije, zbog čega obolijevaju od raka testisa i drugih bolesti, dok visoke koncentracije opasnih supstanci kojima se obrađuje koža, kao što su olovo, cijanid i formaldehid, zagađuju vode, što može izazvati leukemiju kod lokalnog stanovništva. Rizici za okoliš uključuju toksičnost za organizme koji žive u vodi, kao i zagađenje zraka. Nepravilno rukovanje otpadom može dovesti do kontaminacije vode.

PPC direktiva Evropske komisije, direktiva o cjelovitom sprečavanju i nadziranju zagađenja okoliša, prepoznaje prerađivačku industriju štavljena krzna i kože kao "**potencijalno zagađivački intenzivnu industriju**".

Često citirano istraživanje Univerziteta Michigan iz 1979. godine utvrdilo je da je potrebno 20 puta više energije za proizvodnju kaputa od životinjskog krzna nego od vještačkog krzna.

Iako se vještačko, sintetično krzno proizvodi od naftnih derivata, potrebno je samo 1,3 litre nafte da se izradi jakna od vještačkog krzna, dok su 83 litre nafte potrebne da se dobije energija za proizvodnju jakne od životinjskog krzna.

- **Ekonomski „argument“ Prijedloga za izmjenu Zakona nije validan**

Trenutno u Bosni i Hercegovini postoji otprilike 80 farmi za uzgoj krznašica. Za pretpostaviti je da te farme ne posluju po važećem Zakonu, jer se u njima životinje drže u neadekvatnim i nehumanim uslovima i usmrćuju na najokrutnije načine a sve radi većeg profita. Zvanične kontrole i inspekcije u ovoj oblasti skoro da i ne postoje. Jedna ovakva firma u prosjeku upošljava 2 radnika, što čini zanemarljiv broj radnih mjesta za ekonomiju BiH. Zarada je velika, ali koristi od nje imaju isključivo pojedinci. Kada bi se propisi i preporuke Evropske unije zaista primjenjivali u praksi, ova djelatnost bi se pokazala kao ekonomski neodrživa, kao što je to bio slučaj sa ekonomski daleko razvijenijim zemljama od Bosne i Hercegovine.

Prelazno razdoblje od 10 godina i više je nego dovoljno da se svatko tko je uključen u uzgoj krznašica preusmjeri na druge vrste proizvodnje i stoga uzgajivači nemaju nikakve osnove tražiti izmjenu Zakona, po čijim propisima ionako ne djeluju.

Za razliku od mnogih drugih grana proizvodnje, krzno nije proizvod o kojem ovisi bilo čije preživljavanje i egzistencija nego **pojam za luksuz, uzgoj i ubijanje životinja zbog objesti, razbacivanje resursa i zagađivanje okoliša;**

Zbog globalne osude uzgoja životinja radi krzna, irelevantnosti krznene industrije za bosanskohercegovačku ekonomiju, etičkih principa, te političkog ugleda Bosne i Hercegovine u Evropskoj uniji i svijetu, neophodno je u Zakonu o zaštiti životinja zadržati postojeću odredbu o zabrani uzgoja SVIH životinja radi krzna. Nadamo se da ćete kao predstavnik ove države koji radi u njenom najboljem interesu uzeti u obzir ove argumente i glasati protiv ove nehumane i necivilizovane prakse, koja je odavno prevaziđena u svim zemljama čijim standardima i vrijednostima težimo.

Sa poštovanjem,

Udruženje Vegana i Veganki BiH

Sarajevo, 20.04.2016.